

THEATER DE MAAGD

THEATER IN EEN VOORMALIGE KERK

In Bergen op Zoom ligt het prachtige Theater de Maagd dat gehuisvest is in een voormalige oude kerk. Het maakt deel uit van CKB De Maagd, een gemeentelijke organisatie met een theater en een centrum voor de kunsten die als doel heeft kunst & cultuur te laten beleven en een groot scala aan cursussen en workshops muziek, dans, theater en beeldend biedt.

CKB De Maagd bevindt zich op drie bij elkaar gelegen locaties in het centrum van Bergen op Zoom. De afdelingen muziek, dans en theater zitten in het historische hoofdgebouw, de voormalige Wilhelminakazerne en de afdeling Beeldend is gehuisvest in de voormalige paardenstallen van Napoleon. Theater de Maagd ligt in het historisch centrum van Bergen op Zoom.

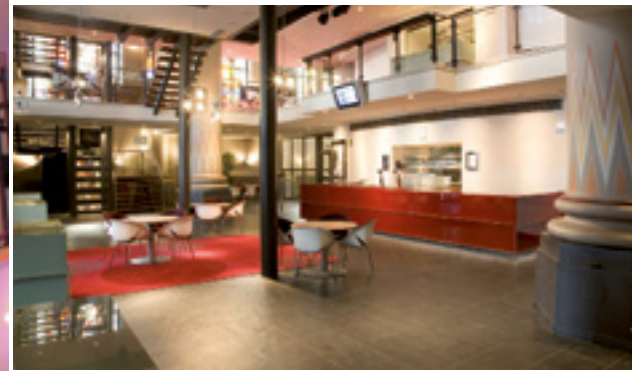
De Maagd is een sfeervol middelgroot theater met 650 zitplaatsen en biedt meer dan 100 professionele voorstellingen per jaar, met voor elk wat wils. De verbazingwekkende transformatie van kerk tot stadsschouwburg in 1990 leverde diverse architectuurprijzen op en creëerde een multifunctionele ruimte met een unieke ambiance. Transparantie was een belangrijk uitgangspunt voor architect Onno Greiner. Zien en gezien worden heeft in de stadsschouwburg vele dimensies. Vanuit de Arenafoyer, opgezet als een amfitheater, heeft men een overzicht over wel vier verdiepingen, vanuit de Torenbar kijkt men uit op het oude stadhuis. De Kapitelenzaal in de nok dankt zijn naam aan de prachtige kapitelen van de zuilen die onder in de benedenfoyer hun voet hebben.

In het gebouw geven de zuilen, kapitelen, glas-in-loodramen en fresco's de bezoeker een warm welkom. De hoefijzervormige toneelzaal met balkons rondom scheidt een grote betrokkenheid tussen publiek en artiest en geeft deze ruimte een intiem karakter. Ook in deze zaal zijn de oude kerkelementen duidelijk zichtbaar. In de zijbeuken valt het licht via de glas-in-loodramen naar binnen, waar alle zuilen bewaard gebleven zijn, behalve de twee die moesten wijken voor de toneeltoeren. Als het achtertoneel (in de voormalige absis) bij het toneel betrokken wordt, zijn de prachtige muurschilderingen van Joan Colette zichtbaar. De overige zalen, foyers en galerijen lenen zich voor het organiseren van meetings en events. Alle verschillende ruimten van Stadsschouwburg De Maagd hebben hun eigen charme en verrassingen. Ze zijn zowel apart als in combinatie te gebruiken en bieden een entourage voor de meest uiteenlopende activiteiten. Tenslotte zijn er

nog de artiestenfoyer (voorheen het zanglokaal), de decoraanvoer (voorheen de sacristie), de stemkamer en orkestbak onder het toneel, de vele kleedkamers, de kassa's, de kantoren, horeca en technische faciliteiten.

TECHNIEK

Voor de techniek en het beheer van Theater de Maagd is Dennis Matthijssen verantwoordelijk. Hij werkt vanaf 1998 bij Theater de Maagd en is sinds 2010 teamleider van een team van vier technici, die ingezet worden over de diverse zalen en accommodaties. In de voormalige Wilhelminakazerne bijvoorbeeld, die sinds een aantal jaren een ruimte heeft die als kleine theaterzaal is ingericht met een inschuifbare tribune voor 160 bezoekers. Dennis: "Het is een multifunctionele zaal die gebruikt wordt voor theater, dans en muziek en waar we ook tien keer per jaar voorstellingen programmeren van opkomende professionele artiesten. De beperking van deze zaal is wel de toegankelijkheid tot het podium en dat hij alleen via liften bereikbaar is." In het afgelopen jaar is er geïnvesteerd in licht en geluid. Aan het plafond hangt een grid met daarin een aantal conventionele spotjes, parren en bewegende spots en een geluidsset van HK Audio sound in combinatie met twee Allen & Heath geluidstafels, een grote voor in de zaal en een kleinere voor op de tribune. Het pronkstuk van CKB De Maagd is de grote zaal in Theater de Maagd die zich in de beginperiode na de verbouwing in 1990 moest behelpen met een eenvoudige licht- en geluidsset en een trekkenwand die nog handmatig bediend moest worden. In 2000 is de trekkenwand geautomatiseerd door Bytecrafft, een Australisch bedrijf waarvoor toen gekozen is omdat dit bedrijf al langer ervaring had met het automatiseren van trekkenwanden. Daarbij zijn motoren toegepast van het Franse bedrijf Caire Crane. In 2008 is het theater overgegaan naar het besturingssysteem BBH Intecon ME van BBH Systems uit Duitsland. "Op dit moment hebben we 45 volledig geautomatiseerde trekken. Het systeem is TÜV-gecertificeerd volgens de SIL-3 veiligheidsnormen. Dit geldt zowel voor de componenten en de software als de systeemopbouw. Het onderhoud en de technische ondersteuning wordt

gedaan door DTS², een bedrijf dat inmiddels een samenwerkingsverband heeft met BBH Systems. Dit betekent in de praktijk dat wij kunnen terugvallen op de Nederlandse storingsdienst van DTS², aldus Dennis.

GELUIDSSYSTEEM

Naast het vernieuwen van het besturingssysteem van de trekkenwand is in 2009 ook het geluidssysteem van de grote zaal vernieuwd met een geluidssysteem van d&b audiotechniek, geleverd door WG theatertechniek. Een geweldig bedrijf volgens Dennis. "Zij hebben op alle fronten meegedacht over wat het beste geluidssysteem voor deze zaal zou zijn, gerelateerd aan de activiteiten die hier plaatsvinden: muziek, theater, congressen enz. Zelf hadden we voor de aanbesteding een programma van eisen opgesteld ten aanzien van het geluidssysteem. Een van de eisen was dat het geluidssysteem ook in combinatie met geluidssystemen van bekende gezelschappen goed zou functioneren. Ook wilden we dat de opgang van de zaal naar het podium vrij zou blijven. Het vorige geluidssysteem stond aan de zijkanten langs het podium en vormde vooral bij congressen een belemmering voor de sprekers die op het podium moesten komen. Nu is het geluidssysteem gevlogen, op twee speakers voor de voorste rijen na, die in een vaste lijst hangen en ingeklapt kunnen worden bij congressen. We hebben verder geen frontfill of balkon speakers. Daarbij is de akoestiek van de zaal erg goed met een mooi droog geluid. Tijdens de verbouwing is de akoestiek verbeterd met akoestische panelen bovenin. Wijzelf, maar ook de gebruikers van de zaal zijn zeer tevreden over het geluid." Het geluidssysteem zelf bestaat uit de speakers van de Q-serie van d&b audiotechniek en 4 x d&b D12 versterkers met een mengpaneel van Digidesign de Avid Venue SC48, die een volledig geïntegreerd live-sound-systeem biedt en alle I/O, digitale signaalverwerking en tactiele regeling combineert in een console. "Daarnaast hebben we voor de bestu-

ring twee digitale processors van BSS Soundweb. Het geluidssysteem is zowel analoog als digitaal aan te sturen via AES/EBU. Ook is er een Grimm wordclock aanwezig. Voor technici die perse met een analoog mengpaneel willen werken, hebben we nog een analoge tafel die tevens als back-up dient."

LICHTINSTALLATIE

De lichtinstallatie is in 2008 deels vernieuwd met o.a. 150 nieuwe dimmers van ADB. Binnenkort wordt het aantal dimmers uitgebreid met 24 stuks. "We werkten voorheen met een sixbar systeem met 110 volt parren en zijn overgeschakeld naar 230 volt parren en komen nu dimmers te kort. Straks hebben we in totaal 174 dimmers en kunnen we elke spot individueel aansturen. De lichtinstallatie hangt verspreid over de zaalbruggen en op het podium. We hebben naast conventionele spots en parren ook veel bewegend licht, dat vooral wordt ingezet bij commerciële activiteiten. Het wordt bovendien verhuurd, waardoor de investering terugverdiend wordt. We hebben in totaal 24 bewegende spots: 6 keer de Robe 700, 6 keer de mac 600, 8 keer de Robe spot 250 en 4 keer de mac 250. De lichttafel is van Grand Ma, de MA Lighting fullsize. Een redelijk grote tafel waarmee we alle spots via DMX 512 kunnen aansturen. Voor de activiteiten die hier plaatsvinden, zijn we goed geoutilleerd. De meeste gezelschappen kunnen hier hun voorstelling draaien zonder dat ze extra apparatuur moeten inhuren. Dit in tegenstelling tot vroeger, toen de gezelschappen vaak hun eigen licht en geluid meenamen." Volgens Dennis heeft het alles te maken met de bezuinigingen in de cultuursector. "Normaal huren ze deze zaken en bij honderd voorstellingen betekent dit een flinke kostenpost, waarop ze nu besparen. Zelf hebben we gelukkig in de afgelopen jaren nog kunnen investeren in nieuwe apparatuur, maar ook wij ontkomen niet aan bezuinigen en zullen het de komende jaren moeten doen met de apparatuur die we hebben. Vandaar dat we onderhoud en het aanleggen c.q. verplaatsen van apparatuur en kabels deels zelf

TECHNIEK**TREKKENWAND**

Aantal trekken: 45

Trekbediening: Computer gestuurd

Roelengte (in cm): 15.00

Trekhoogte max.: 15.00

Trekbelasting (in kg): 250

Fabrikaat/systeem: BBH/ Caire

Bedieningsplaats: Rechts

Snelheid (in m/s): Max. 1500 m/s

Rollenzolder aanwezig: Ja

GELUID

Zaal systeem: d&B Q-serie

Links; Rechts;

5 x Q1 (boven) 5 x Q1 (boven)

1 x T10 1 x T10

Sub's gevlogen systeem

4 x Q sub 18 inch

2 x Q sub csa 18 inch

Versterkers: 4 x d&B D12

1 x d&B D6

1 x d&B P1200 (E3 monitors)

2 x QSC - RMX 1850HD (Max 12 monitors)

1 x QSC PLX2402 (Max 12 monitors)

Mengtafels: Crest X - Eight 32 kanaal, 8 aux.

Digidesign SC 48, 48 kanaal 16 aux.

Yamaha O1V 96

Soundcraft GB4 16 kanaal, 2 stereo, 8 aux

Besturing: BSS Soundweb

LICHT

Regeltafel

Type: Grand MA Full size

Backup: Compulite Spark

Sturing: DMX 512

Plaats lichtcabine: Zaal midden achter, beneden

Dimmers

Merk: ADB

Aantal: 150

doen. Omdat het een monumentaal pand is, hebben we wel de beperking dat we geen systeemplafond hebben waar we kabels overheen kunnen leggen. Ons team is echter creatief genoeg om dit probleem op te lossen.”

VERVANGING STOELLEN

Wat momenteel speelt bij Theater de Maagd is de vervanging van de stoelen. Deze zijn 23 jaar oud en eigenlijk al afgeschreven.

Dennis: “We zijn de mogelijkheid aan het onderzoeken voor een flexibel stoelenplan. Geen inschuifbare tribune, maar een verrijdbaar stoelenblok waarvan de delen aan elkaar te koppelen zijn. Dat betekent wel dat je opslagruimte nodig hebt. We zijn in diverse theaters gaan kijken en zien dat dergelijke oplossingen in opkomst

zijn. Zeker als je de zaal multifunctioneel wilt gebruiken. In ons geval zou je voor bijvoorbeeld muziekvoorstellingen de balkons als zitplaats kunnen houden, terwijl de zaal alleen maar staanplaatsen heeft, waardoor je meer bezoekers kunt herbergen. Hiermee zouden we in staat zijn meer commerciële activiteiten binnen te halen. We hebben een aparte afdeling meeting en events die congressen en evenementen binnenhaalt. Zo hebben we grote bedrijven in Bergen op Zoom zitten die regelmatig events organiseren. Daarnaast wordt de zaal verhuurd aan amateurgezelschappen. Waarom ook eigenlijk niet. Multifunctioneel gebruik van een theater kan ik alleen maar toejuichen.” ■